

Business Debate on TV	
Thursday:	19:15 new 22:30
Saturday:	8:15 15:15 18:15
Tuesday:	10:15 21:00 <small>night repeat</small>

“ဒီဗွီဘီ စီးပွားရေးဒီဘိတ်” အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲ အစီအစဉ်ကို ဒီဗွီဘီ သတင်းဌာနက စနေနေ့တိုင်း ရိုက်ကူးပြီး ဒီဗွီဘီရုပ်သံလိုင်းမှာ အထက်ပါ အစီအစဉ်အတိုင်း ထုတ်လွှင့် တင်ဆက်ပါတယ်။

ဒီတပတ် ဆွေးနွေးပွဲအတွက် မေးခွန်းကတော့
 “မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်မှာ တန်းတူယှဉ်ပြိုင်ခွင့်တွေ ရှိနေပြီလား?”
 ဖြစ်ပါတယ်။

**အမှတ် - ၄၅၄၊ ဂုလွာ၊
 ကုန်သည်လမ်းနှင့် ဗိုလ်ကလေးဈေးလမ်းထောင့်၊
 ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။**

မှတ်ချက်ပေးလိုတာ၊ အကြံပေးလိုတာ၊ မေးမြန်းလိုတာရှိပါက ရုံးချိန်အတွင်း
 ဖုန်းနံပါတ် **+၉၅၉၄၅၉၀၆၅၉၄၀** နဲ့ debate@dvb.no
 ကိုဆက်သွယ်မေးမြန်းနိုင်ပါတယ်။

မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်မှာ တန်းတူယှဉ်ပြိုင်ခွင့်တွေရှိနေပြီလား?

မြန်မာနိုင်ငံမှာ တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေးရရှိရေးပြဿနာဟာ နိုင်ငံရေးနယ်ပယ် တစ်ခုထဲမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အစဉ်အဆက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေကို လုပ်ဆောင်တဲ့အခါ၊ အာဏာရှိသူ၊ အစိုးရနဲ့ နီးစပ်တဲ့သူ၊ သတင်းအချက်အလက်ကို ဦးအောင်ရရှိတဲ့ လက်တစ်ဆုပ်စာ လူတန်းစားကပဲ ချယ်လှယ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရနေတာပါ။ လက်ရှိ အချိန်မှာလည်း မြန်မာ့စီးပွားရေးကို ဘယ်သူတွေ ဦးဆောင်မောင်းနှင်မလဲ။ အတိတ်ရဲ့ လက်ကျန် ဝိသမစီးပွားရေးသမားတွေကို တရားမျှတမှု လမ်းကြောင်းပေါ် ဆွဲတင်မလဲ။ အစိုးရမှာ ဒါတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပြတ်သားတဲ့မူဝါဒရှိပြီလားဆိုတာ စဉ်းစားစရာဖြစ်နေပါတယ်။ ။

ပညာရှင်တွေကတော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ပြဿနာဟာ လွှဲမှားတဲ့ စီမံခန့်ခွဲမှု (Mismanagement) လို့မြင်ကြပါတယ်။ Public Procurement law မရှိသေး တဲ့အတွက် တင်ဒါကိစ္စတွေကို မစည်းကြပ်နိုင်တာ။ အခွန်စနစ်ရဲ့အားနည်းချက်တွေကြောင့် အခွန်ကို စနစ်တကျ မကောက်ခံနိုင်တာ။ အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေ ကိုယ်တိုင်က အရေးယူလို့မရအောင် ရေးဆွဲထားတဲ့ ဥပဒေဖြစ်နေတာ၊ ပြည်သူလူထုရဲ့ သတင်း အချက်အလက်သိပိုင်ခွင့် Right to know နဲ့ ပတ်သက်ပြီးဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ ဥပဒေထဲမှာ ထည့်သွင်းထားတာ။ ယှဉ်ပြိုင်မှု ဥပဒေ (Competition Law) ရှိပေမဲ့ သက်ဝင်လှုပ်ရှားမှု မရှိတာတွေဟာ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်တဲ့အချိန်မှာ ကြီးမားတဲ့ အတားအဆီးတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေလို့ ပညာရှင်တွေက ထောက်ပြကြပါတယ်။

အကြပ်အတည်းနဲ့ အင်စတီကျူးရှင်း

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှာ အကြပ်အတည်း (Crisis) တွေဖြစ်တယ်ဆိုရင် ဖြစ်အောင်ဖန်တီးတဲ့ အကြောင်းရင်းတွေ ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေ ဘယ်လောက်ပဲလုပ်နေပါစေ စနစ် (System) နဲ့ ပုံစံကျဖွဲ့ စည်းမှု (Structure) မရှိတဲ့အခါမျိုးမှာ အကြပ်အတည်း ဖြစ်လေ့ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် စီးပွားရေးပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုကို လုပ်တဲ့အခါမျိုးမှာ ဘယ်စနစ် သွားချင်သလဲ ဆိုတာ ရှင်းလင်းဖို့ လိုအပ်သလို ဒီစနစ်နဲ့ လိုက်လျောညီထွေတဲ့ ပုံစံကျဖွဲ့စည်းမှုတွေလည်း ရှိဖို့လိုပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ အထောက်အကူပြု အစုအဖွဲ့ ဖြစ်တဲ့ အင်စတီကျူးရှင်း (Institution) တွေက အရေးပါလာပါတယ်။ ဒီအင်စတီကျူးရှင်းတွေက စီးပွားရေးနယ်ပယ်မှာ လိုက်နာရမယ့် စည်းမျဉ်းတွေကို ထိန်းပေးတဲ့ စနစ်များ ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနဲ့ အင်စတီကျူးရှင်းက အပြန် အလှန်ဆက်စပ်နေပါတယ်။

“ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို လုပ်တယ်ဆိုတာ အင်စတီကျူးရှင်းတွေ အားကောင်းအောင်လုပ် တာပဲဖြစ်တယ်” လို့ မက်ခရိုစီးပွားရေးပညာရှင် ဒေါက်တာမျိုးညွန့်က ဆိုပါတယ်။

လက်ရှိအနေအထားမှာ အင်စတီကျူးရှင်းတွေ အားနည်းနေပါတယ်။ အစိုးရသစ်က ဒါကို အာရုံစိုက်ပြီး မလုပ်နိုင်သေးပါဘူး။ ဒီလိုအနေအထားမှာ ယခင်အစိုးရ လက်ထက်များက ကြီးစိုးနေခဲ့တဲ့ လက်သင့်ရာ စားတော်ခေါ်တဲ့ စနစ်မျိုး (Patron-client Relationship) ပဲဆက်လက်ရှင်သန်နေသလို ဖြစ်နေဦးမယ်လို့ သုံးသပ်နေကြတာလည်း ရှိပါတယ်။ ဒီစနစ်ဟာ နီးစပ်ရာကို အခွင့်အရေးပေးတဲ့ ပုံစံမျိုးဖြစ်လို့ လွတ်လပ်တဲ့ ဈေးကွက် စီးပွားရေးကို တားဆီးနေတဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်နေပါတယ်။

“ကျွန်တော်တာဝန်ကိစ္စတန်မှာ နေတုန်းက ဈေးကွက်မှာ ဦးပိုင်လုပ်ငန်းစုကြီးတွေ (Holding) က ၈၀ ရာနှုန်း လောက် လက်ဝါးကြီးအုပ်ထားတာတွေ ရတယ်။ ဈေးကွက်စီးပွားရေးမှာက ယှဉ်ပြိုင်သူ ပလေယား (Player) တွေများများရှိဖို့ လိုအပ်တယ်။ Patron-client Relationship အရ ရလာတဲ့ အခွင့်အရေးတွေကို တဆင့် လက်ဝေခံ ရောင်းစားနေရင် ထုတ်လုပ်မှု တက်လာမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါမျိုးလုပ်နေရင် တချိန်ချိန်မှာအကျပ်အတည်း ဆိုက်မှာပဲ” လို့ ဒေါက်တာမျိုးညွန့်က ပြောပါတယ်။

ရင်ကြားစေ့စီးပွားရေးမူဝါဒနဲ့ ခရိုနီ တဖြစ်လဲ တိုက်ကွန်

ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂၉ ရက်နေ့မှာ စီမံကိန်းနဲ့ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနကအချက် ၁၂ ချက်ပါတဲ့ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒသစ်တစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်လိုက်ပါတယ်။ အဲဒီအထဲမှာ “ အမျိုးသား ပြန်လည် သင့်မြတ်ရေးကို ဦးတည်ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်သော ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရက်တစ် ပြည်ထောင်စု ပြည်ထောင်စုကြီးဖြစ် တည်လာစေရေးကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေသော မူဝါဒအဖြစ် ကျင့်သုံးရန်” ဆိုတဲ့ အချက်တချက် ပါဝင်ပါတယ်။ ဒီမူဝါဒကို ရင်ကြားစေ့ စီးပွားရေးမူဝါဒလို့လည်း ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲနေကြတာ တွေ့ရပါတယ်။

တဖက်က ရင်ကြားစေ့ရေးကို ကြိုးပမ်းနေရင်း တစ်ဖက်မှာလည်း ခရိုနီတွေနဲ့မြန်မာ့စီးပွားရေး ကို ဦးမော့ လာအောင် ဘယ်လို လုပ်ဆောင်မလဲဆိုတာကတော့ ပြဿနာရှိလာနိုင်ပါတယ်။ လတ်တ လောကာလမှာတော့ အထူးအခွင့်အရေးရခဲ့တဲ့ လူတွေဆက်ရှိနေ ဦးမှာဖြစ်တဲ့အကြောင်း၊ တပြေးညီ ယှဉ် ပြိုင်နိုင်တဲ့အခွင့်အလမ်း (level Playing Field) မရှိသမျှ စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင်မှာ ခရိုနီတွေ၊ အာဏာ ရှိသူနဲ့ ပေါင်းပြီး ကိုယ်ကျိုးရှာတတ်တဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေပဲ အခွင့်အရေးရနိုင်ခြေ များတဲ့ အကြောင်း၊ ဒါကြောင့် တပြေးညီယှဉ်ပြိုင်နိုင်ခွင့်ရှိတဲ့ စီးပွားရေးဖြစ်ဖို့ ယှဉ်ပြိုင်မှု ဥပဒေကို အသက်ဝင်အောင် လုပ် ပေးဖို့ လည်း လိုကြောင်း သုံးသပ်မှုတွေလည်းရှိနေပါတယ်။

လက်ရှိအနေအထားက ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ ထူထောင်ရေးအတွက် ဒီမိုကရေစီ အခြေခံအုတ်မြစ် တွေကို ခိုင်မာအောင်ချမှတ်ဖို့ အရေးကြီးနေပါတယ်။ ဒါကနိုင်ငံရေးအတွက်သာ အရေးကြီးတာ မဟုတ် ဘဲ စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ဖို့အတွက်လည်း အရေးကြီးနေပါတယ်။ ဒီလို ဒီမိုကရေစီ အခြေခံအုတ် မြစ်တွေထဲမှာ တန်းတူညီမျှရေးဟာ စီးပွားရေးအတွက်လည်း အထူးအရေးပါတဲ့အကြောင်း ဒေါက်တာ မျိုးညွန့် ကပြောဖူးပါတယ်။

တကယ်တော့ယှဉ်ပြိုင်မှုဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေဖြစ်တဲ့ (Rules of Game) တွေမျှမျှ တတရှိမှ ဈေးကွက်စီးပွားရေး ပီပြင်လာမှာ ဖြစ်သလို ယှဉ်ပြိုင်သူတွေကလည်း စည်းမျဉ်းနဲ့အညီ ယှဉ် ပြိုင်သူ (Rule based) တွေ ဖြစ်လာမှာဖြစ်ပါတယ်။ စည်းမျဉ်းတွေကို ချိုးဖောက်ရင် အားလုံးပျက် သွားမှာပါ။ ဒါဟာ နိုင်ငံရေးမှာသာ မဟုတ်ပါဘူး။ စီးပွားရေးမှာလည်း ဒီအတိုင်းဖြစ်နေတာမို့ မြန်မာ့စီးပွား ရေးပြုပြင်ပြောင်း လဲမှုမှာအကြပ်အတည်းတွေ အများအပြားရှိနေဦးမှာဖြစ်တယ်လို့ သုံးသပ်မိပါတယ်။

၂၀၁၆ နှစ် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ၇ ဒသမ ၃ ရာခိုင်နှုန်းလို့ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗဟိုဘဏ် ၀က်(ဘ်)ဆိုက်မှာ ဖော်ပြခဲ့ပြီး အခုနှစ်ရဲ့ တိုးတက်မှုနှုန်းကို ၅ဒသမ ၉ % လို့ ဖော်ပြထားပါ တယ်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်ကထုတ်ပြန်ထားတဲ့ ၂၀၁၇ခုနှစ်အစီရင်ခံစာမှာတော့မြန်မာနိုင်ငံဟာစီးပွားရေးလုပ်ရ အခက်ခဲဆုံးနိုင်ငံ ၂၀ မှာပါဝင်နေပါတယ်။ စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ရာတွင် အဆင်ပြေလွယ်ကူမှု (Doing Business) နဲ့ ပတ် သက်ပြီး နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ ရဲ့ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်တွေကို နှစ်စဉ် ထုတ်ပြန်လေ့ရှိ တာဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ကအဆင့် (၁၇၁) သတ်မှတ်ခံရ တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ၂၀၁၇ မှာ (၁၇၀)သတ်မှတ်ခံ ရပေမယ့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ရန် အခက်ခဲဆုံးလို့ဆိုနိုင်တဲ့ အောက်ဆုံးအဆင့် နိုင်ငံ ၂၀ တွင် ပါဝင်နေ ဆဲဖြစ်တယ်လို့သိရပါတယ်။

ယမ်းမြတ်အေး ရေးသားတင်ဆက်သည်။